

ŠE NE TAKO DAVNO TEGA JE VELJALO, DA SO BILI MAJI PRVA VELIKA CIVILIZACIJA, KI JE PRINESLA KULTURO IN RAZVOJ V SREDNJI DEL LATINSKE AMERIKE. Z IZKOPAVANJI PA SO DOKAZALI, DA TO ŠE ZDALEČ NE DRŽI. PRED MAJI JE BILA NA PODROČJU SEVERNEGA DELA MEHIŠKEGA ZALIVA CIVILIZACIJA ZAPOTEKOV, ŠE PRED NJIMI PA ZELO RAZVITA CIVILIZACIJA OLMEKOV.

Olmeki še zdaleč niso bili ljudstvo, ki bi se ukvarjalo le z lovom in nabiralništvom. Razvili so kompleksno družbo, ki so jo vodili kralji in svečeniki v impresivnih ceremonialnih centrih. Že pred Maji so uporabljali astronomski koledar, imeli svojo pisavo, znali računati z ničlo, uporabljali akvadukte za pitno vodo in namakalni sistem, izdelovali keramiko in gradili piramide. V sredinskem delu Latinske Amerike na področju severnega Mehiškega zaliva (pokrajini Veracruz in Tabasco) so se pojavili okoli 1200 let pr. n. št., po 400 let pr. n. št. pa se sledi z njimi zgubijo. Njihova mesta so bila urbana središča s sakralnimi templji in tudi trgi, kjer so se zbirali ljudje. Na področju Srednje Amerike so prvi začeli graditi piramide. Zaradi značilnosti terena so jih gradili iz zemlje in blata tako, da so šele z novejšimi študijami ugotovili prvotno obliko piramid, ki je bila stopničaste gradnje.

LJUDJE GUME

Staro azteško ime za to ljudstvo je bilo Olmeki, kar pomeni 'ljudje gume'. Znano je namreč, da so Olmeki že 1600 pr. n. št. znali pridobiti lateks iz drevesa *Castilla elastica*, ki raste v tem okolju. Surovemu lateksu so nato dodali sok lokalne rastline *Ipomoea alba* in tako pridobivali gumo. Tako so tudi prvi izumili igro z gumijasto žogo, ki je imela velik vpliv na družbeno življenje. Imeli so tudi zelo razvito umetnost – glavni motiv je bil človek jaguar, kar kaže na to, da so Olmeki verovali, da so jaguarji njihovi predniki in da se šamani lahko spremenijo v jaguarja. Ostale srednjeameriške kulture so kasneje prevzele simbole jaguarja, pernate kače in drugih bogov, ki se prvič pojavijo pri Olmekih. Življenjsko območje Olmekov je bilo sicer relativno majhno in je merilo nekako 200 x 80 kilometrov, vendar pa je bilo zaznati njihov vpliv daleč naokoli (do pacifiške obale na jugu), ker so imeli široko razvejano trgovsko mrežo.

OLMEŠKE GLAVE

MEGALITSKE GLAVE

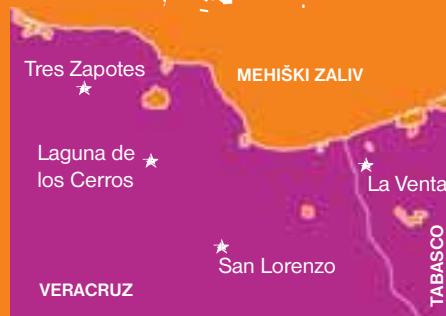
Velikanske glave so najbolj znan objekt iz tega obdobja. Poleg ogromnih oltarjev so jih našli blizu piramid v mestu La Venta (ki naj bi takrat imelo okoli 18.000 prebivalcev) in v bližini mesta San Lorenzo, nekaj pa tudi v drugih mestih na tem področju. Do sedaj je bilo odkritih 17 velikih bazaltnih monolitnih glav, največja med njimi meri v višino več kot 3,5 metra in tehta krepko čez 20 ton.

Še danes ni znano, kako so te velike bazaltne bloke transportirali z več kot 80 km oddaljenih hribov (Tuxla), kjer je najbližje nahajališče bazalta. Najbolj begajoči pa sta sama pojava in izgled ljudi, ki so upodobljeni na teh monolitih. Zelo široki obrazi s potlačenim nosom precej spominjajo na afriške ljudi – od tod tudi teorije, da naj bi bile to podobe Afričanov. Po vsej verjetnosti sicer predniki Olmekov niso prišli neposredno iz Afrike, temveč so se od tam preseljevali v Azijo, iz severne Azije pa so okoli 15.000 let pr. n. št. preko današnjega Beringovega zaliva (kjer je bilo takrat še kopno) migrirali v Severno Ameriko in se potem razselili po obeh Amerikah.

IZUMILI IGRO Z ŽOGO?

Prvotno so bili znanstveniki mnenja, da naj bi te glave predstavljale podobe velikih voditeljev ali kraljev, z najdbo gumijastih žog in igrišč za igro z žogo pa so se pojavile teorije, da naj bi te glave predstavljale portrete slavnih igralcev igre z žogo ali kraljev, ki so se pojavili na takšnih prireditvah. To teorijo potrjujejo tudi trakovi na olmeških glavah, ker so podobni nekakšnim zaščitnim čeladam. Verjetno je bila igra z žogo ena njihovih glavnih družbenih dogajanj, najboljše igralce pa so častili kot junake.

Dobro je znano, da so imeli Maji v vseh večjih

mestih velika igrišča za igro z žogo in da je imela igra tudi velik verski značaj. Ni pa znano, da oni niso izumitelji tega načina zabave, saj so Olmeki to igro poznali že dolgo pred njimi.

Večino spomenikov, megalitskih glav in oltarjev na področju La Vente so preselili v muzejski park v mesto Villahermosa, ker so zaradi črpanja in predelovanja nafte na tem področju zgradili rafinerije ter uničili skoraj vso zemljo, tako da so ustavili tudi večino arheoloških izkopavanj. Nafta ima kot vedno prednost pred že tako redkimi ostanki preteklosti, ki nam lahko razkrijejo naše prednike in naš izvor. Prav ostanki Olmekov nam omogočajo, da lahko potegnemo kar nekaj vzporednic z več kot 3500-letno preteklostjo in današnjimi časi, ko se večina stvari poleg politike vrti okoli žoge, včasih pa tudi zaradi žoge. In kaj imamo skupnega s Srednjo Ameriko tistega časa? Poleg kompleksno organiziranega urbanega življenja, astronomije in matematike so nam Olmeki zapustili tudi igro z gumijasto žogo in verjetno med prvimi ustvarili športne legende.

- ★ www.crystalinks.com/olmec.html
- ★ http://en.wikipedia.org/wiki/La_Venta
- ★ www.ancientscripts.com/epiolmec.html

Letos?

KJE SI BIL PA TI

NA MORJU? V TOPLICAH? V TUJINI? NA SPLETNI STRANI www.euro26.si SMO OBISKOVALCE DO KONCA MAJA SPRAŠEVALI, KAKO IN KJE PREŽIVLJAJO POLETNE POČITNICE.

Na anketo se je odzvalo 585 mladih, večina, kar dobrih 78 %, pa je bila deklet. Odgovori nam bodo v veliko pomoč pri pripravi novih ugodnosti za imetnike kartic EURO<26 doma in v tujini. In kakšni so rezultati?

Z EURO<26 NA PORTUGALSKO!

Kartice EURO<26 so veljavne v 41 državah, zato nas je zanimalo, ali mladi imetniki koristite popuste na potovanjih v tujini. Presenetljivo je, da je več kot polovica anketiranih odgovorila, da kartice v tujini še ni koristila. Po Evropi pa je na voljo več kot 100.000 EURO<26 popustov! Torej, odsurfaj na www.euro26.org in si na naslednjem potovanju privošči več.

Najpopularejša EURO<26 država je **PORTUGALSKA**, kjer so imetniki koristili popuste za prevoze z vlakom in za obisk galerij, muzejev. Sledi Španija s popusti pri prevozi in znamenitostih. Priljubljen je tudi popust za nakup vozovnic **RAILPLUS** - s kartico SŽ-EURO<26 (www.euro26.si/SZeuro26), in sicer med Slovenijo in Nemčijo, Avstrijo ter Hrvaško.

KAJ PA DENAR IN ZAVAROVANJE?

Največ anketirancev na potovanju uporablja zdravstveno **ZAVAROVANJE Z ASISTENCO** v tujini, takoj za tem pa sledi evropska kartica zdravstvenega zavarovanja, ki jo je moč dobiti brezplačno. Mladi se razmeroma pogosto odločajo tudi za nakup zavarovanja odpovedi turističnega potovanja.

In s kakšnimi plačilnimi sredstvi največkrat plačujete na potovanjih? Skoraj 92 % mladih uporablja v glavnem **GOTOVINO**.

KJE IN KAKO PREŽIVETI POČITNICE?

Čas med poletnimi počitnicami anketiranci preživljajo različno. Delo v tujini letos ni bilo priljubljeno, tudi na tabore v tujini se je odpravilo malo mladih (6 %). Za študij je poletje izkoristilo slabih 8 % anketirancev. Skoraj enakomerno (po 20 %) pa ste odgovarjali, da poleti čez teden delate, vikende pa preživljate na morju/v hribih ter da je poletje čas za daljše potovanje v lastni režiji ali za kak turistični aranžma za teden ali dva. Kar 25 % pa jih je bilo pred poletjem še **BREZ NAČRTOV**.

NA POTOVANJE V LASTNI REŽIJI

Na vprašanje, s kakšnim prevoznim sredstvom se odpravite na potovanje, je skoraj polovica anketirancev odgovorila, da **Z AVTOM**. Verjetno ste to tisti, ki se odpravljate na bližnjo Hrvaško in tisti, ki ste počitnice izkoristili za delo med tednom in kratke predaha med vikendi. Slaba četrtina anketirancev se bo poslužila letala, tudi vlaka.

Velika večina, kar 69 % anketirancev, je odgovorila, da **POTUJE V LASTNI REŽIJI**. Organizacijo potovanja prepusti agenciji dobrih 21 % vprašanih, slabih 10 % pa počitnice preživlja v okviru družinskega potovanja.

Daleč največ anketirancev se na potovanje odpravi ali **S PARTNERJEM ALI S PRIJATELJI** - nekaj več kot 40 %. Dobrih 7 % vprašanih potuje s starši, samo 4 % anketirancev pa se na potovanje odpravijo sami.

REZERVACIJA HOSTLOV

Na spletni strani www.euro26.si je na voljo on-line rezervacija prenočišč po svetu - **HOSTELWORLD**. Rezervacija je za vse, ki to storijo prek naše spletne strani, brezplačna. Zato nas je zanimalo, kako poiščete prenočišča. Velika večina, 44 %, je odgovorila, da **PREKO INTERNETA**, 22 % pa jih najde prenočišče prek turističnih agencij. Veliko se jih za prenočišče odloča tudi po priporočilu prijateljev (16 %) ali pa prenočišče poišče na kraju samem. Skoraj 20 % anketirancev se je HostelWorlda že poslužilo, velika večina pa tega sistema rezervacije hostlov še ni uporabila. Ena desetina pa jih še ne ve, kaj HostelWorld ponuja - če si tudi ti med njimi, se lahko o prednostih enega največjih on-line imenikov prenočišč na svetu prepričaš na www.euro26.si/hostelworld.

NA HRVAŠKO V APARTMA

Ker bi imetnikom kartic EURO<26 radi ponudili čim boljše popuste, nas je zanimalo, kje na Hrvaškem največkrat prenočujete. Dobra polovica vprašanih prenočuje **V APARTMAJIH ALI ZASEBNIH SOBAH**, 27 % jih gre v kamp, v hostlih pa na Hrvaškem prenoči le slaba 2 % anketirancev.

In kateri del Hrvaške je najatraktivnejši za mlade? Po odgovorih sodeč je daleč najbolj priljubljena **JUŽNA DALMACIJA** (65 %). Z 12 % ji sledi Istra, blizu sta tudi severna Dalmacija in Kvarner.

In kako si se na počitnicah imel ti? Svoje poletne fotke lahko objaviš v galeriji na www.euro26.si in pokažeš, kaj se ti je dogajalo ...

Ne kot vsaka.

foto: Pablo Montañez

Polona (27 let, kajtarica)

Zjutraj vstanem in najprej preverim, če kaj piha.

Uffff, bele pence na morju pomenijo samo eno - poti nazaj ni. Istočasno občutim metuljčke v trebuhu in vem, da me čaka pravi adrenalinski izziv. Kljub nevzdržnemu strahu, o katerem nočem, niti ne smem razmišljati, pakiram stvari v torbo in hitim.

Medtem že opazim par kajtarjev, ki so očitno veter opazili že pred mano. Fantje mi pomagajo pri opremi in trenutek, ko se bom podala v vodo, se nevzdržno bliža.

Čez nekaj minut že pripravljam kite-board in se sproščam. Še zadnjič v mislih ponovim inštruktorjeve besede in še preden se zavem, že šibam. Adrenalin po žilah požene še sila, ki me premika! Občutek je nepopisljiv! Vidim, da je bil strah popolnoma odveč. Jaz to znam. Itak! V tem trenutku ne potrebujem ničesar drugega.